

สร้าง "รูปธรรม" เพื่อสนับสนุนการทำความดี

28 มิถุนายน 2549 17:05 น.

ทศพล กฤตยพิสิฐ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กรุงเทพธุรกิจออนไลน์: การทำความดีแม้เป็นเรื่องไม่ยากหากคิดที่จะทำ แต่การทำความชั่วกลับเป็นเรื่องง่าย ๆ ทั้งที่ไม่คิดที่จะทำมาก่อน

การทำความดีแม้จะทำมากมายสักเพียงใด กลับไม่ค่อยมีใครสนใจใครรู้ แต่การทำความชั่วเพียงครั้งเดียว (ทั้งที่ใช้ความพยายามปกปิดอย่างเต็มที่แล้ว) มักจะไม่รอดจากสายตาของคนที่ยากจะรู้ยากเห็น จนกลายเป็นเรื่องราวที่คนทั่วไปชอบที่จะหยิบยกขึ้นมาพูดคุย ชูขีปนินทา กัน รวมถึงการออกมาประณาม หากเป็นเรื่องการทำความชั่วที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรง

หากการทำความชั่วเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นกับบุคคลทั่วไป เรื่องราวจะถูกนำมาพูดคุยในแวดวงคนที่รู้จักบุคคลนั้นๆ แต่ถ้าเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นกับบุคคลสาธารณะแล้ว เรื่องราวนั้นๆ มักจะได้รับความสนใจมากขึ้นตามชื่อเสียงบุคคลนั้นๆ ที่เป็นที่ยู่งัก ดังที่เรามักเรียกกันว่า "TALK OF THE TOWN"

การทำความดีจำเป็นอย่างไรที่ต้องอาศัยความอดทนเป็นอย่างมาก เพราะการทำความดีตลอดชีวิตของบุคคลอาจไม่มีใครทราบเลยก็ได้ ในทางตรงกันข้ามอาจเข้าใจผิดว่าการทำความดีนั้นๆ เป็นการทำความชั่วก็เป็นได้ การทำความดีอาจจะปรากฏผลกลับมาให้เห็นหลังจากบุคคลนั้นๆ ถึงแก่กรรมไปแล้วก็ได้ แต่ความดีไม่สูญหายไปไหน พระพุทธองค์จึงให้กำลังใจกับคนทำความดีโดยที่ไม่มีใครรู้ว่า "ปิดทองหลังพระ" ซึ่งผลจากความดีที่ทำไว้จะไม่สูญหายไปไหน สักวันความดีที่ทำไว้จะปรากฏออกมาให้เห็นในไม่ช้าไม่นาน

ที่กล่าวมานี้เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นโดยทั่วไปของการทำความดี ความดีเป็นสิ่งที่ตอบได้ยากในบางครั้ง เนื่องจากคุณค่าของสิ่งๆ ที่เรียกว่า "ความดี" ของแต่ละบุคคลหรือสังคมอาจไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ดังนั้น การทำความดีจำเป็นจะต้องได้ใจ กำลังใจ เพื่อเป็นการสนับสนุนให้การทำความดีนั้นๆ คงอยู่ต่อไป หรือได้รับการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นไปอีก เพื่อให้ความดีนั้นๆ ส่งผลกระทบต่อ (IMPACT) ไปยังส่วนอื่นๆ ของสังคม

จะเห็นว่าความดีจะได้รับการยกย่องและถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นแบบอย่างให้กับสังคม จำเป็นต้องอาศัยเงื่อนไขทางสังคมต่างๆ กล่าวคือ ต้องอาศัยบุคคลหรือองค์กรที่สังคมให้ความไว้วางใจเป็นผู้นำในการสนับสนุน หรือรับรองการทำความดีนั้นๆ ดังที่กล่าวมาแล้วว่าการทำความดีมักไม่ปรากฏผลออกมาอย่างชัดเจน ตัวอย่างเช่น การรณรงค์ให้คนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยพิจารณาเลือกจากคุณงามความดีของบุคคลนั้นๆ ที่ทำไว้ให้กับสังคม หากบุคคลดังกล่าวจะได้รับเลือกให้เป็นตัวแทนไปทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย แต่ ความดีที่มีอยู่ในตัวบุคคลไม่ได้เป็นข้อรับรองว่าบุคคลที่เลือกเข้าไป จะสามารถนำสิ่งที่เป็นความต้องการของประชาชนที่มีส่วนเลือกบุคคลนั้นเข้าไปทำหน้าที่กลับมายังพื้นที่ของตนเองได้

แตกต่างจากการรับอามิสสินจ้าง เพื่อให้เลือกบุคคลตามที่ต้องการ เงินทองสิ่งของที่ได้รับไม่ว่าจะมากหรือน้อยก็ตามจะตกเป็นของคนที่รับอย่างแน่นอน ยิ่งกว่านั้นคนที่ชาวบ้านเลือกเข้าไปหากมีอิทธิพลก็สามารถต่อรองเพื่อนำสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ กลับมายังพื้นที่ของตน (แม้ว่าโครงการ/กิจกรรมนั้นๆ จะมีประโยชน์ไม่มากนักก็ตาม)

สังคมจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมี "รูปธรรมของความดี" เพื่อให้บุคคลได้เรียนรู้จนเกิดความต้องการทำความดี โดยประยุกต์นำไปใช้ให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิตของตนเองในชุมชน นอกจากนี้ การทำความดียังต้องแข่งขันเพื่อเอาชนะกับการทำความชั่วด้วยอีกทางหนึ่ง ดังนั้น การทำความดีต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์เป็นอย่างมาก เพื่อใช้ต่อสู้กับการทำความชั่ว

กรณีการส่งเสริมให้ชาวบ้านทำบุญที่รายรับรายจ่ายเป็นตัวอย่งที่ส่งผลต่อการทำความดีด้วยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้จ่ายของชาวบ้าน เพราะได้เรียนรู้ข้อดีของการประหยัดค่าใช้จ่าย ทำให้มีการใช้จ่ายในเรื่องที่เหมาะสม หรือกรณีการส่งเสริมให้ลดละเลิกจากอบายมุขต่างๆ ซึ่งหากทำได้แล้วจะเป็นการทำความดีที่ส่งผลต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ผู้ปฏิบัติสามารถรับรู้ได้ถึงผลที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน

ความคิดของ ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ ที่กล่าวไว้ในการเสวนาประชาชนของสถาบันสหสวรรษ ที่กล่าวถึง "กองทุนเวลา" เป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับสนับสนุนการทำความดี โดยมีแนวความคิดในเรื่องนี้ว่า ขอให้ประชาชนที่มีความพร้อมร่วมกันเสียสละเวลาคนละสามชั่วโมงต่อเดือน เพื่อทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ที่เป็นการช่วยเหลือสังคม ตามความถนัดของแต่ละบุคคล เป็นเรื่องที่ทำได้โดยไม่ยากเย็นนัก

ทั้งนี้ โดยอาศัยบทบาทของผู้นำทางสังคมทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ สร้างความร่วมมือร่วมใจเพื่อให้ปรากฏรูปธรรมของการทำความดีจากการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ ออกมา อาจเริ่มต้นจากจุดหนึ่งๆ แล้วจึงค่อยๆ ขยายเครือข่ายของการทำความดีดังกล่าวไปยังกลุ่มหรือชุมชนอื่นๆ ต่อไป จนกระทั่งสังคมมีการทำความดีที่เพิ่มมากขึ้นตามลำดับ

สถาบันการศึกษาในฐานะองค์กรที่มีหน้าที่ให้การศึกษา ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม และบริการสังคม สามารถอาศัยองค์ประกอบต่างๆ ที่มีอยู่ภายในสถาบัน รวมทั้งการยอมรับที่สังคมมีต่อสถาบันการศึกษา เป็นผู้ดำเนินการสร้างรูปธรรมของการทำความดีได้ ด้วยการส่งเสริมให้มีโครงการ/กิจกรรมต่างๆ เพื่อสนับสนุนการทำความดี โดยเริ่มจากภายในสถาบันการศึกษา แล้วจึงขยายไปสู่องค์กรอื่นๆ ต่อไป

สำหรับองค์กรอื่นๆ การยึดมั่นในจรรยาบรรณของวิชาชีพของบุคลากรในองค์กร การแบ่งผลกำไรบางส่วนจากการประกอบการมาช่วยเหลือสังคมอย่างจริงจัง ด้วยการทำประโยชน์ในด้านต่างๆ ให้กับสาธารณะ ตลอดจนการบริหารจัดการโดยยึดมั่นในความรับผิดชอบต่อสังคม (COOPERATIVE SOCIAL RESPONSIBILITY : CSR) ก็แสดงออกถึงการทำความดีขององค์กรนั้นๆ ได้เช่นเดียวกัน ทั้งนี้ หากองค์กรนั้นๆ จะมีมาตรการใดๆ ที่จะสามารถนำความดีที่เกิดขึ้นเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ทั้งในระดับองค์กรและออกสู่ภายนอกได้ ก็จะเป็นการสนับสนุนส่งเสริมการทำความดีได้อีกทางหนึ่ง

ถึงเวลาแล้วที่คนทำความดีจะต้องได้การเชิดชู เพื่อเป็นแม่แบบให้กับบุคคลอื่นๆ ต้องการเอาเยี่ยงอย่างบ้าง แม้จะไม่ได้มุ่งหวังให้คนแข่งขันกันทำความดีเพื่ออามิสสินจ้างหรือได้รับการยกย่องเชิดชู แต่การแสดงออกซึ่งความมีน้ำใจให้กับคนที่ทำความดีก็เป็นเรื่องที่เหมาะสมควรทำเพื่อประโยชน์สุขที่เกิดขึ้นกับสังคมโดยรวมต่อไป